

# TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Martia. Joia și Sâmbăta

## ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.  
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.  
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la  
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45  
Correspondențele sunt a se adresa la  
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.  
Epistolele nefrancate se refuză. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

## INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

## Drepturi confiscate.

Sibiu, 24 April n.

De când au început obstrucțiunea și gălăgioasă și înverșunată luptă parlamentară, — și au început-o cam de mult, — tot pe corda acesta o mână kossuthistii, că ei nu pretind alta de la corună, de cât să dea națiunii magiare „drepturile confiscate”. Rămân însă datori cu explicarea, toți oratorii lor, că cum, pe ce cale s'a făcut confiscarea drepturilor avute, și dacă într'adevăr acelea confiscate au fost, ori pierdute pe altă cale, de es. prin învingere?

Ne luăm deci ostănelă de a lămurii noi puțin chestia, pentru-că are lipsă de lămurire.

Contractul legat pe vremuri între dinastie și poporațiunea magiară a țerii a fost desființat în momentul în care națiunea magiară a pus mâna pe arme, pentru a-și elupta drepturile pe cari nu le avea, și pe cari corună nu voia să i-le dea de bună voie. Punându-se în luptă cu domnitoriul, la anul 1848, s'au pus compatrioții nostri magiari singuri în poziția de a pute câștiga tot ce doresc, în cazul că vor eși biruitori din luptă, dar' și de a pierde tot ce au, în cazul contrar.

Triste evenimente de la 1848/49 n'au fost norocoase pentru ei; și astfel nu au câștigat nimica, din contră, au pierdut tot.

Drepturile pe cari le-au avut până atunci, au trecut toate asupra coronei, care a ajuns pe calea acesta să fie pusă în poziția de a pute domni și guverna țera în mod absolutistic, ca putere singură și unilaterală.

Corună a și făcut us de acest drept al ei, timp de zece ani, de cari ne aducem bine aminte, toți cetățenii țerii, magiari și nemagari, dorind din totă inima, ca astfel de zile să nu mai treacă preste poporele țerii acesteia.

Inima bună a domnitoriului nostru a vădit însă singură, că credincioșele popore, grupate în jurul tronului, în frunte cu poporul magiar, me-

rită o sorțe mai bună; de aceea, a tras dungă preste trecut, pe care l'a dat uitării, și la 1867 a legat pace cu națiunea magiară, trecând toate punctele de învoială în o nouă lege fundamentală, în legea despre inaugurarea sistemului dualist de guvernare.

Națiunea magiară a primit deci de nou la 1867 drepturile constituționale, pierdute la 1848/49, și le-a primit ca donațiune, din mâna domnitoriului, care s'a mulțămuit cu aceea, ca în politica externă Magiarii să nu se amestece, și ca armata să rămână și pentru mai departe așa cum era mai înainte, armată comună.

Prin votarea legii de împăcare națiunea magiară a recunoscut, că cu privire la politica externă și la armată dreptul de dispunere aparține exclusiv coronei, și că pe tema acesta drepturi naționale magiare nu se vor pute preinde din partea ei nici-odată, câtă vreme sistemul de guvernare rămâne cel de astăzi, cel dualistic.

Ei bine, unde sunt drepturile confiscate, de cari vorbesc kossuthistii, și pe cari corună ar fi datore să le trecă earăși în posesiunea națiunii magiare? Noi nu le putem descoperi nici-unde.

Descoperim însă alt fapt, a nume, că kossuthistii ridicând față de corună pretensiunile pe cari nu sunt în drept a le ridica, atacă contractul legat la 1867 între domnitoriul și națiunea magiară, și mână lucrurile într'acolo, ca mâne-poimâne corună să potă pune earăși mâna pe toate drepturile constituționale ale țerii, pe motivul, că dacă contractul e atacat din partea Magiarii, nu e datore nici corună să l mai respecte. Ei atunci ajungem într'adevăr acolo, că vom pute vorbi de drepturi confiscate, despre cari însă astăzi a vorbi, este a lovi în față adeverul istoric, care știe ceva despre pierderea de drepturi, și despre acordarea de drepturi, dar' despre confiscarea de drepturi naționale magiare nu știe nimica. Ear' adeverul istoric e o putere, căreia ar pute să se plece chiar și — kossuthistii!

## Din Brașov.

Înmormântarea profesorului Ioan Popea.

— 18 April n.

Vineri a fost dus la grăpă, cu mare pompă, profesorul pensionat de la gimnasiul român din Brașov, mult regretatul Ioan Popea.

Serviciul funebru a fost săvârșit de către domnul protopresbiter B. Baiulescu, care a rostit și un discurs potrivit, în care a apreat rolul ce l'a avut decedatul în biserică, școală și societate.

A vorbit apoi foarte frumos, în numele corpului profesoral de la școlile medii române din Brașov, domnul director al gimnasiului, Virgil Onișiu, făcând mai pe larg biografia decedatului și zugrăvind-i caracterul și calitățile.

Sicriul a fost dus pe brațe de elevii defunctului profesor, cari au depus și o cunună frumoasă pe sicriu, cu inscripția: „Luminătorului nostru”.

Public numărul, din Brașov și jur, a dat decedatului onorul din urmă, petrecându-l la grăpă și rostindu-i ultimul adio.

Cred că voi întâmpina aprobarea cetitorilor acestei prețuite foi, comunicându-le în întregime discursul funebru rostit la sicriul regretatului profesor, de dl director gimnasial Virgil Onișiu. E următorul:

În numele Tatălui și al Fiului și al sfântului duh!

Mărte! Mărte! Oh, cumplită și în veci nedeslegată enigmă, care frământă creerii nostri din generație în generație, tu putere n. miloasă pentru unii, tu mângăitor repaus pentru alții, tu obiect al temerilor noastre în toial fericit al vieții, tu scăparea noastră din sbuciumul sdobitor al esistenței pământești, — tu grozavă, nepricepută și nepătrunsă de mintea omenescă, dar' cumplit de drăpă, că ai ai tei suntem cu toții, — o mărte, mărte, venit-ai earăși în mijlocul celor puțini aleși ai nostri și răpit-ai cu brațul tău cumplit un stejar venerabil din codrul nostru rarit, răpitu-ni-ai — nemiloso — pe un iubit mentor și amic, pe un bun și de toți stimat coleg!

Cu astfel de prilejuri cumplete simțim și vedem numai, cât suntem de mici și de nesocotiți față cu acel rege păgân din negra anticitate, care avea un curtean orînduit

anume, ca zilnic, de câte-ori își petrecea mai bine, să-i aducă aminte necontentit de mărte!

Oh, de am ave și noi un astfel de străjar în sufletul nostru, care zilnic să ne anunțe cu glasul lui cuminte acel istoric: memento mori; — atunci nu ne-ar sgdui așa de cumplit mărtea neașteptată, când o vedem ca pe un vultur răpitor din senin repezindu-se și n. cumplite-i ghiare răpind pe cine am iubit și stimat mai mult!

Dedați plăcerilor vieții, preocupați de înșelătorea dulcătă a efemerelor momente senine ce petrecem pe pământ, noi alungăm de la noi departe imaginea morții, facem ca strățul din poveste, care-și ascunde capul în nisip, ca să nu vadă peirea ce-l așteptă, parcă prin aceea, că ne legăm ochii, ca să nu vedem mărtea, — mărtea nu ne-ar vedea!

Oh mărte, de nu am uita atât de ades, că tu ești marea noastră stăpână, că născându-ne, în sclăvia ta intrăm, că în mâinile tale este fie-care clipă a vieții noastre, — de ne-am eugeta ziua și năptea la aprițioasă ta atotputernicie preste noi, — atunci nu am sta atât de sdrobiți în sufletele noastre, de câte-ori răpind pe cei iubiți ai nostri, faci să ne îngrozescă eugetul la tine.

Astfel îngroziți de eugetul cumplit al morții, nimiciți și sdrobiți în nimicnicia noastră, mărmi imagine și ființe microscopice, — stăm adunați cu jale, durere și sfidă în jurul acestui cosciug mut, în care zac rămășițele pământești ale unui bărbat distins și vrednic, care în timp aprobe de 4 decenii a fost un model viu de virtuți pentru atâtea generații de tineri, ce s'au perîndat la școlile noastre.

Dar' ar fi prea grozav pentru noi, dacă sufletele noastre robite momentan de terrorea morții cumplete, nu s'ar înălța în sfere mai înalte, în sferele luminii cerești a vieții eterne, în cari cu mărtea pe mărte călcând, mărtea o învingem, din robie ne ridicăm, pentru-ca să dobândim nemurirea.

Da, prea grozav ar fi pentru noi, dacă de-odată cu eugetul oribil al morții, nu ni-ar șopti un glas înăscut ființei noastre, un glas divin din altă lume, — că mărtea nu este sfârșitul întregii noastre ființe, că mărtea este numai porța prin care sufletul nostru înmaterial, desfăcându-se de învelișul material de pe pământ, se reîntorce în eternitatea de

## FOIȘORĂ

### Facerea.

De Ioan Stanciu, cleric.

(Urmare).

Ceea-ea privește creațiunea generală, Moise se ocupă cu ea numai în vers I al „Facerei”, ear' singuraticile corpuri cerești, cum e soarele, luna și stelele, le descrie numai întru cât ele stau în referință cu pământul.

— „Și Dzeu zise: să fie lumină, și fu lumină; și vădă Dz-u, că lumina bună este”. Că ce fel de lumină ar fi fost acesta, păreriile difer. Astăzi vedem, că lumina e produsă de soare, dar' în ziua primă a esta încă n'a esistat, cel puțin n'a fost vizibil de pe pământ. Unii zic, că a fost produsă de odată cu magnetismul, cu căldura și cu electricitatea din împreunarea moleculelor. Teoria, hypotesa primită azi de lumea științifică, explică lumina cu vibrațiunile eterului, pus fiind acesta în mișcare de un corp luminătoriu. Care a fost în ziua primă acel corp luminătoriu? Vre-un corp ceresc, care a fost pus de Dzeu numai așa în mod provisor, până la ivirea soarelui, nimicindu-l după aceea? Acesta nu se poate, de ore-ce „faptele

mănilor sale sunt adever și dreptate, sigure sunt toate ordinele sale, întărite în etern și perpetuu, făcute cu adever și dreptate” (Ps. 101 v. 7). Trebuie să presupunem deci, că acel corp luminătoriu n'a fost altul de cât soarele, care a esistat deja în ziua primă, dar' din oreși-care cauză a fost invisibil. Acestă cauză a putut fi isvorită și din aceea împrejurare, că având pământul o căldură prea mare din aburii evaporați de pe el, s'au format în jurul lui astfel de nouri, prin cari soarele n'a putut fi vădă, și numai lumina lui a putut străbate. Ce e drept, în contra acestei explicări ar pute cineva obiecta, că fiind soarele și luminătorii făcuți numai în ziua a patra, în ziua primă n'au putut esista. Dacă însă esaminăm lucrul mai de aproape, ne vom convinge despre netemeinicia acestei obiecțiuni. Diferința dintră cuvintele „a crea” și „a face” ne explică totul. A aduce ceva la esistență din absoluta, totala neesistență, adică din nimica, este creare; ear' „a face” nu e altceva de cât a produce ceva nou din materie esistentă. Și fiind-că soarele în a patra zi nu a fost creat ci numai „făcut”, nu putem nici decum afirma, că el n'ar fi esistat în univers și înainte de acesta zi. E drept, că și la om și animale se aplică cuvântul „a face”, dar'

aci cuvântul se întregeste, zicându-se: „și Dzeu creă pe om” „și Dzeu creă chiții cei mari”, ceea-ce la facerea luminătorilor lipsește. E drept și aceea, că d. e. la facerea plantelor încă nu se folosește cuvântul „a crea”, dar' e de însemnat, că acesta obvine numai la facerea, adică la crearea materiei, animalelor și a omului, ear' fiind soarele materie, trebuie să presupunem, că el a esistat deja înainte de a patra zi, nefolosindu-se aici cuvântul a „crea”. Pe lângă această părere e și faptul, că cuvântul „ei” și „năptea”, cari provin din învîrtirea pământului în jurul osiei sale, nu pot fi înțelese dacă se iau în sensul strict al cuvântului, fără esistența soarelui, care a fost isvorul luminii.

În ziua a doua „Dzeu făcu întinsul și despărți apele cele de sub acest întins de apele cele de-asupra acestui întins”. Ce să înțelegem sub acest întins, numit în sfânta scriptură și ceriu? Cum a despărțit acest întins apele cele de-asupra de cele din jos, și ce fel de ape sunt acestea? Acest întins, acest ceriu pôte fi chiar și locuința fericților, precum se folosește în mai multe locuri a sfintei scripturi. „De nu va întrece dreptatea voastră mai mult de cât a cărturarilor și fariseilor, nu veți intra întru împărăția ceriurilor” (Mat. 5, 20). Sau se înțelege sub acest

întins ceriul cu stelele, sistemele solare cu toate corpurile cerești? În ambele cazuri nu înțelegem cum și ce fel de ape desparte el? E mai probabil, că acest ceriu nu e altceva, de cât atmosfera, care într'adevăr desparte nouri, numiți în sf. scriptură „ape de asupă”, de apele cele de pe pământ. Se pare că chiar și Moise înțelege sub întins atmosfera, căci tot în acest capitlu la vers 20 zice: „Să producă apele mulțime de animale viețuitoare, și paseri să sbore pe de-asupra pământului sub întinsul ceriului”. Ne întărește în părerea acesta și împrejurarea, că despre facerea atmosferei în alt loc al sf. scripturi nu se amintește nimic, ear' fiind ea o condițiune a vieții vegetative sine qua non, nu ni-am putea explica, cum de plantele produse deja în ziua a treia, au putut trăi fără aer? Ziua a treia, în care se continuă despărțirea apelor, ne va arăta și mai evident că sub „întins” se înțelege aerul. În o parte din acesta zi poruncă Dzeu „să se adune apele cele de sub ceriu la un loc, și să se arete uscatul...” și Dzeu numi uscatul pământ și adunătura apelor o numi mare” (v. 9, 10). Dacă apele de sub ceriu sunt numai cele de pe pământ și nu și cele de-asupra acestuia, apoi ce e ceriul, dacă nu e atmosfera?

(Va urma).



lumină, din care pentru o clipă s'a fost deprins. Este acel glas al firii, pe care l'a auzit și marele Horațiu, când a scris celebrele cuvinte: Non omnis moriar! . . . Așa este;

„Nu înțelegă noastră ființă mōre“, iată balsamul mângâitor al sufletelor noastre, jalnicii ascultători! Sufetul nostru este nemuritor și mōrtea ne deschide eternitatea fericiții!

Voi, ce plângeți, uscați lacrimile vōstre și mângâiați-vă sufletul îndurerat, împreună cu mine! Veniți, s'aruncăm o privire asupra carierei pămēntēști a acestui nobil suflet! Veniți, s'ne convingem cu toții, cum acest suflet ales, care își ia azi calea spre lumina de veci, o vrednică și dēmă luptă a luptat pe pământ! Veniți s'ne înșeninăm sufletul prin convingerea, că o viēță pāmēntēscă astfel petrecută, este garanța cea mai mângâitoare pentru noi, că sufletul celui îndepărtat de la noi a reintrat în fericirea vieții eterne, că prin mōrte a ajuns la viēța cea adevărată!

(Va urma),

## Pagini din trecut.

Cum s'a propovăduit unirea în părțile Bihorene?

de Dr. George Alexici.

(Urmare.)

## II. Jalba unui popă către comisia ces. regescă.

(Copie de pe originalul din arhiva statului din Budapesta, despărțământul „Deputatio Illyrica“, fasc. 17 numărul 14.

Prea Luminată și crăiască Comisie!

În ani 1752 fiind eu popă care mai jos mă voi iscăli în numitul sat în ponoară, sculândușă întru aceia vriame un protopop sismaticuș din Piaștiș și cu alt popă din Tînod furat lângă dānsul care *tistuşag*<sup>1)</sup> ei din puturia lor și o luat, decî cātă hula și turburare so făcut în potriua sfinți unașii tot aceia o fost izvorul cel rău și viclian; iară viind vriamia după rusali o venit întru acel mai sus numit sat întru care am fost eu popă, numai ce o început a grăi hula de mine înaintea oamenilor să nu mă ție popă că sânt un *huncfut*<sup>2)</sup> *unitus*<sup>3)</sup> și în soborul lor nu le trăbuesc să știu eu sfaturile lor că are el popi diai lui de va pune în locul meu iară eu dacă am zis pentruce trăiaște drept ei o început amă ocără de mumă și ada cu pāltaole făcut iară eu neavând nemică în mână numai ce am pus mâinile goale diaasupra capului decî care diagetele mi liau frāt din cheaturî depre carea o belit carnia depe ia de și acum să cunosc semnele pe diagetemî; după aceia am venit la Măria sa domnul vlădica Meletie și am *ponoslu*<sup>4)</sup> iară Mariaș o scris doa cărți una la solgăbirău în Teliagd alta la odorbiro în Aliajd iară ei meau termenuluit zi de judecată, eu cānd mam dus la terminușul zili sām facă satisfacție, atunci ei mo îndereptat la Vlădica cel sirbesc în Arad, zicānd că ei nu poruncesc popilor aceiora, nice Meletie, eu după aceia nam mai știut altă ce face ce mam lāsāt bātut și *ghelăzuit*<sup>5)</sup>; Acum vāzānd că au adus milostivul Dmnezeu Sfințiesa Pre Pria înălțata Comisie caz cu mare rugare cu genunchi plecate sām Milostiviască Pria luminată și pria înălțata Comisie ca sām nu rămāi ghelăzuit și batjocurit de nește Marî Pizmași ca aceia în potriua înălțati Crăiasa și a sfinți unașii ca Milostivul dmnezeu sfinția sa întru Mulți și pria fericiți Ani cu pace sām trăiască pria înălțata Crăire; și Comisie Crăiască;

Al Pria înălțati Crăiri și al Pria luminată Comisie Crăiască: rămāi mic smerit la pāmānt plecat. *Popa Ilie*.

Din afară: La pria luminată și pria înălțata cesariască comisie și Mare Cinste sām dia aciastă Smerită și obligăluită Înstanție.

## III. Două jalbe către comisia ces. reg.

(Copie de pe originalul din arhiva statului, din Budapesta, despărțământul „Deputatio Illyrica“, fasc. 17, numărul 7.

a) Luminată comisie a pre înălțatei craiesii a tuturor pravoslavnicilor legilor îndreptător și mîntuirea a tuturor creștinilor,

carîi sām aflā supt aripile înălțatei creiesii. Noi încă înțelegînd venirea prea luminatei comisii, carîi ne aflām în lege grecească. Carîi ne aflām în districtul Luncoș și a Bărcăului și a Bistrii. Pofitim dela milostivul Dmnezeu ispasenie sufletească, și sănătate trupeească și multe zile bune sām poată ajunge slăvita comisie, a prea înălțatei crăiese, sîntem plecați de sus pînă jos la picioarele slăvitei comisii.

Pentru toate jelanile noastre din înștiințare slăvitei comisii ce asuprele am avut dela luminatul comitat a ormeghii Bihării. Precum neau asuprit pentru pravoslavnică lege noastră și cum neau prins mai sus numiți, carîi sau aflat în luminata ormeghie Bihării, carîi sânt neuniți din lege, și neau prins pre părinții nostri și au băgat în temniță, atāt carîi dintrînșii au și murit în temniță, pentru ce nu neam dat uniți; carîi și noi jelanie a noastră am dat la curtea cea împărătească, sām ne dea Episcopie pā lege grecească, în zilele înălțatului împărat Caroluș, care neau și dānumit Episcop Vichentie, (după răpūsarea acestui neau dat de Episcop Isaie), carele mergînd la Arad sām vază scaunul și sām vizitāluisca<sup>1)</sup> în biserică și creștinii carîi sām aflā acolo, cum sînt.

(Va urma).

## Din Făgăraș.

Adunarea generală a reuniunii femeilor române gr.-or.

— 22 April.

Reuniunea femeilor rom. gr.-or. din Făgăraș și jur și-a ținut adunarea generală din 22-an la 7 April n. Statutele acestei corporațiuni aprobate și de Preaven. Consistoriu archidieceșan, dispun, că rațiociniul acestei reuniuni s' se publice anual în organul nostru bisericesc „Tel. Rom“.

Și această dispoziție își are rațiunea în faptul, că reuniunea propagă interesele noastre bisericăști confesionale, scopul ei fiind „îmbunătățirea stării materiale a școlii confesionale „greco-orientale din Făgăraș și a personalului aceleia“, în modul, că 2/3 din persoanele incurse la fond s' se predee, anual, bisericei pentru susținerea școlii, ear' restul și taxele ce ar mai incurge, s' se adaugă pururea fondului.

Întru cāt reuniunea își împlinește această nobilă datorință față de biserică din Făgăraș, se vede din următoarele.

În 7 April la 3 ore p. m. presidenta reuniunii, dna Maria Dan, care de vre-o 10 ani, cu tact și abnegațiune conduce afacerile, deschide ședința adunării generale în școlă confes. din Făgăraș, fiind de față un număr frumos de membre.

Din raportul prezentat și censurat s'a constatat, că reuniunea de present dispune de următoarea avere:

|                               |                 |
|-------------------------------|-----------------|
| 1. Depuneri spre fructificare | cor. 10,547-22  |
| 2. Obligațiuni private întă-  |                 |
| bulate . . . . .              | „ 1,640—        |
| 3. Acțiuni . . . . .          | „ 400—          |
| 4. Fond pentru edificarea     |                 |
| școlii . . . . .              | „ 902 37        |
| Suma                          | cor. 13,389-59. |

S'a constatat mai departe faptul îmbucurător, că în anul expirat fondul a sporit cu 1555 cor., din cari 670 cor. s'au dat bisericei pentru salarisarea învățătorului, ear' din rațiociniul present se compet și se vor da bisericei 612 cor. Preste tot, din anul 1898, de cānd fondul a atins cifra recerută de statute, ca s' se pōtă sārî în ajutoriul bisericei, s'au dat pentru susținerea școlii 2376 corōne.

Tot în această adunare generală, considerāndu-se meritele ce le are față de reuniune dna Anastasia Popescu, vād. de protopresbiter, ca prima presidentă și așa zicānd întemeiătōrea acestei reuniuni, cu unanimitate a fost proclamată membră onorară; ear' dnele *Lucreția Micu*, soție de adv., și *Lucreția Peia*, soție de comerc., neam fundătōre, astfel că de present reuniunea noastră numără 1 membră onorară, 27 membre fundătōre, 10 membre ord. pe viēță, 6 membre ord. anuale și 3 membre ajutătōre, total 46 de membre.

Ioan Berescu  
secretariu.

<sup>1)</sup> ung. vizitál.

## Conferențele învățătoresți.

### Convocare.

În vîrtutea ordinului consistorial din 2 Ianuarie 1903, nr. 2, prin această convocare conferența învățătorilor din protopresbiteratele Agnita și Făgăraș la ședință în școlă noastră din comuna Gălați, lângă Făgăraș, pe ziua de 23 April a. c. st. v. și zilele următōre.

Conferenței va premerge serviciul divin împreună cu chiamarea sântului duh, care se va celebra dimineața la orele 8 în biserică din Gălați, la care sunt poștiți a lua parte toți învățătorii nostri de la școlile din protopresbiteratele amintite.

La conferență sunt poștiți toți preoții nostri în calitate de directori școlari locali.

În șed n-ț-le conferenței se vor pertracta temele puse de Preaveneratul Consistoriu archidieceșan:

1. Cari sunt cauzele, că după atātia ani de frecuentare a școlii și după atātia ani de obligativitate a frecuentării se aflā întră credincioșii bisericei noastre încă un procent atāt de mare de analfabeți, și că chiar dintră cei cari au frecventat școlă sunt mulți, cari în viēță practică negligă cu totul scrisul și cetitul sau se ferece a arāta, că știu scrie și ceti; și cari sunt mijlōcele cele mai potrivite pentru a delătura această stare de lucruri păgubitoare?

2. S' se stabilească o împărțire a obiectelor de învățământ pe orele zilelor din săptămānă pentru o școlă cu 2 și cu 3 învățători.

După terminarea acestora se vor pertracta temele satorite de conferența din anul 1902 și anume, lecțiuni practice:

3. Din despărțământul prim: litera f.

4. Despărțământul II., comput: numerii 40—50.

5. Despărțământul III., religiune: Samarinenul îndurat.

6. Despărțământul IV.: Patruunghiurile (măsurarea lor).

7. Eventualele disertațiuni, cari se vor anunța.

Sibiiu, 9 April 1903.

Mateiu Voileanu  
comisariu consistorial.

### Convocare.

În puterea ordinului Preavener. Consistoriu archidieceșan nr. 2 școl. ex 2 Ianuarie a. c. convoc prin această pe toți învățătorii gr. or. romāni din cercul XVII Cohalm (protopresbiteratul Cohalm și Sighșōra) la conferențele învățătoresți, cari se vor ține în Cohalm în zilele de 23—25 l. c.

Conferențele din anul acesta vor avē următorul

### Program:

#### I. Prelegeri practice.

1. „Desvoltarea numărului 9“, de dșōra Aurelia Stoica din Jacul-romān.

2. „O piesă din cartea de cetire romānescă“, de George Mircea din Lovnic.

3. „O prelegere din limba magiară“, de Ermil Gheaja din Paloș.

4. „O prelegere din geografie: comitatul Tērnava-mare“, de Nicolau Ilie din Sighșōra.

5. „O prelegere din istorie“, de Ioan Dumitrescu din Crihalma.

6. „O prelegere din Istoria naturală: Pētra calcară“, de Andreiu Enciu din Rōdeșiu.

7. „Paul, jarul și bōna“, istoriōră pentru clasa I., de George Maican din Ticușul-romān.

8. „O lucrare din industria de casă“, de Nicolae Golea din Criț.

#### II. Disertațiuni.

1. „Cari sunt folōsele cunoștinței Istoriei nēmului nostru“, de Nicolae Golea din Criț.

2. „Ce raporturi trebuie s' se existe întră preot și învățătoriu în scopul înflōririi materiale și mōrțale a unei comune?“ de George Andron din Ungra.

3. Cum s' se stīrnim în popor mai bine interesul pentru școlă și biserică și s' se 'l înduplecām la jertfe pentru acestea?“ de Zacheiu Borcoman din Cohalm.

4. „Credința în Dumnezeu ca isvor de putere, bunăstare și cultura minții și a inimii“, de George Dānilă din Boiul-mare.

### III. Chestiuni pedagogice.

1. „Cari sunt cauzele, că după atātia ani de frecuentare a școlii și după atātia ani de obligativitate a frecuentării se aflā întră credincioșii bisericei noastre încă un procent atāt de mare de analfabeți și că chiar dintră cei cari au frecventat școlă sunt mulți, cari în viēță practică negligă cu totul scrisul și cetitul sau se ferece a arāta, că știu scrie și ceti; și cari sunt mijlōcele cele mai potrivite pentru a delătura această stare de lucruri păgubitoare?“ de George Pop din Cața.

2. „S' se stabilească o împărțire a obiectelor de învățământ pe orele zilelor din săptămānă, de școlă cu 2 și cu 3 învățători!“ de „Corpul învățătoresc“ din Sighșōra și George Maican din Ticușul romān.

3. „O paralelă întră o școlă de stat, comunală și confesională, din tōte punctele de vedere“, de Nicolae Brēndușă din Teline.

4. „Ce mijlōce de învățământ sunt indispensabile pentru o școlă primară?“ de Aurel Vlăduțu din Mal-necrav.

5. „Care e metodul cel mai bun pentru a stīrnî în elevi simțul religios moral?“ de Nicolae Brēndușă din Teline.

### IV. Diverse.

1. Raportul comisiei permanente.

2. Propuneri și dorințe.

Brașov, la 4 April 1903 v.

Arseniu Vlaicu  
comisariu consistorial.

### Convocare.

Incredințat din partea Ven. Consistoriu archidieceșan cu conducerea conferenței învățătoresți din cercul X Abrud, am onōre a convoca pe toți p. t. învățătorii de la școlile noastre din protopresbiteratele Abrud și Cāmpeni la conferențele ce se vor ține în 23 April st. v. și urm. în școlă noastră din Abrud-Sat, pe lângă următōrea programă:

1. Participarea la serviciul divin în biserică din Abrud-Sat.

2. Deschiderea conferenței la orele 11 a. m.

3. Apelul nominal și constituirea.

4. Tractarea temelor puse din partea Ven. Consistoriu:

a) „Cari sunt cauzele, că după atātia ani de frecuentare a școlii, și după atātia ani de obligativitate a frecuentării se aflā întră credincioșii bisericei noastre încă un procent atāt de mare de analfabeți, și că chiar dintră cei cari au frecventat școlă, sunt mulți cari în viēță practică negligă cu totul scrisul și cetitul sau se ferece a arāta, că știu scrie și ceti; și cari sunt mijlōcele cele mai potrivite pentru a delătura această stare de lucruri păgubitoare?“ temă lucrată de Ioan Motora și A. Băieșan.

b) Împărțirea obiectelor de învățământ pe orele zilelor de săptămānă, pentru o școlă cu 2 și cu 3 învățători, temă lucrată de Elisei Marcan.

5. Presentarea elaboratelor stabilite prin concludul conferenței din anul premergător:

#### I. Prelegeri practice:

Desp. I. din comput, de Al. Furdui.

Desp. II. din religiune, de G. Lupu.

Desp. III. din limba romānă, de G. Nariță.

Desp. IV. din limba magiară, de A. Napău.

Desp. V. din istoria patriei, de I. Luca.

Desp. VI. din fisică, de A. Sērbu.

#### II. Plan de prelegeri:

a) din științele naturale, pentru desp.

III., de V. Onici;

b) din geografie, de I. Cotișel;

c) din fisică, de A. Sērbu.

6. Raportul comisiei permanente despre mersul învățământului.

7. Alegerea temelor pentru conferența proximală.

Sibiiu, 8 April 1903.

Dr. George Proca,

comisariu consistorial.

### Convocare.

În conformitate cu dispozițiile Venerabilului Consistoriu archidieceșan de la 2 Ianuarie a. c. nr. 2 Școl. învățătorii de la școlile noastre populare confesionale din protopresbiteratele Hătegului și Hunedōrei, prin această se convōcă la conferențele învățătoresți, ce

<sup>1)</sup> ung. tisztség = oficiu, onor.

<sup>2)</sup> ung. hunczfut = netrebnic.

<sup>3)</sup> ung. unitus.

<sup>4)</sup> ung. panaszol.

<sup>5)</sup> ung. gyalázní = a ocări.



Se vor ține în 23 April st. v. (6 Maiu n.) a. c. și zilele următoare, în opidul Hațeg, pe lângă următorul

#### Program:

1. Participare la serviciul divin împreună cu chemarea duhului sfânt.
2. La 10 ore a. m. deschiderea conferențelor prin comisariul consistorial; constatarea învățătorilor prezenți și constituirea biroului.
3. Raportul comisiei permanente despre starea învățământului la școlile noastre din cercul Hațeg.

Prezentarea și citirea elaboratelor asupra temei fixate din partea Consistoriului arhiepiscopale: „Cari sunt cauzele, că după atâția ani de frecventare a școlii și după atâția ani de obligativitate a frecventării se află întră credincioșii bisericii noastre încă un procent atât de mare de analfabeți și că chiar și dintre cei cari au frecventat școala sunt mulți, cari în viața practică neglija cu totul scrisul și cetitul sau se feresc a arăta, că știu scrie și citi? Și cari sunt mijloacele cele mai potrivite pentru delăturarea acestei stări păgubitoare?” — prin învățătorii: Nicolae Iordan, Stefan Ota, Ioan Boția, Ioan Meșiu și G. Reitescu.

5. Prezentarea lucrărilor: 1. Iosif și frații sei, pentru anul al II-lea de școală, de Iudita Pop; 2. Cuvântul normal „ac”, pentru anul I. de Nicolae Iordan; 3. Sfârșitul iernei, poezie din cartea de citire a III-a de I. Popescu, din punct de vedere al conținutului și al limbii, prin învățătorii Nicolae Păcurar, Nicolae Păraian și Iosif Armean; 4. Adiectivul din I. magiară, cu anul al III-lea de Maria Ioanoviciu și 5. Comuna și hotarul ei, din geografie, de Nicolae Păcurariu și George Henția. Afară de cei designați toți învățătorii sunt poftiți a se cugeta asupra lucrărilor date, ca astfel discuția asupra lor să fie cât mai amănunțită.
6. Satorirea programului de lucrare pentru conferențele anului viitoriu.
7. Închiderea conferențelor.

Sibiu, 6 April 1903.

Lazar Triteanu  
comisariu consistorial.

#### Convocare.

Pe baza circulariului din 2 Ianuarie nr. 2 Școl., în calitate de comisariu consistorial al conferinței învățătorilor din cercul XI. (protopresbiteratele Lupșa—Turda), vin a convoca acea conferință pe zilele de 23—25 April (6—8 Maiu) a. c. în comuna Vaidasig. — Deschiderea va avea loc în 23 April la 11 ore a. m. în școala din loc, premurgându-i serviciul divin cu invocarea duhului sfânt în biserică.

La această conferință sunt poftiți a se prezenta toți domnii învățători (învățătoare) din protopresbiteratele Lupșa și Turda, ca membri ordinari, cum și directorii școlilor și alți onorațori și amici ai școlii.

#### Obiectele:

1. Deschiderea conferinței și alegerea notarilor și verificatorilor.
2. Tema a) din circulariul cons.: Cari sunt cauzele că... se află întră credincioșii bis. noastre un procent atât de mare de analfabeți... și cari sunt mijloacele cele mai potrivite pentru a delătura această stare de lucruri păgubitoare? — O predau: Ioan Pasc și Ioan Chioariu.
3. Planul orelor de preste săptămână. Tema b) din cerc., de A. Muntean.
4. Cari sunt cele mai acomodate manuale de limba magiară pentru elevii școlilor noastre. — Desvoltarea de Ioan Manica, critica de Ioan Varga.
5. Descrierea unui obiect din școală în I. magiară. Prelegere practică de Nicolae Giurgiu, critica ei de Gavril Rancea.
6. Cari sunt manualele cele mai practice din comput spre a se folosi de elevii școlilor noastre? Operate de V. Jina și V. Butura, critica de Vas. Miclea.
7. Adunarea și subtragerea cu nr. 7. Prel. de I. Moldovan, crit. I. Groza.
8. Adunarea și subtragerea cu nr. 13. Prel. practică de Teodor Nicoră, critica de Gavril Rancea.
9. O prelegere practică din comput cu elevii c. III. de P. Stanciu.
10. Iosif și frații sei. Prel. practică cu c. III. din Rel. de V. Jina.

11. Referada asupra esamenelor de la f. an. școl. trecut și greșelile esențiale în instrucțiune și educațiune ce s'au constatat cu ocaziunea aceloră.

12. Propuneri. Designarea sediului conferinței viitoare și obiectele aceleia. Încheierea. Autorii prelegerilor practice de la punctele 5, 7, 8, 9 și 10 vor avea a le preda și elevilor școlari ce se vor acuira pentru acea ocaziune dintră elevii școlii din loc. Aceste prelegeri — după trebuință — se vor și înmulți și se vor ține (preda) elevilor și de membri cari n'au avut lucrări scripturistice. De aceea se invită toți membri a studia toate temele de cu bună vreme, nu numai pentru a pute prelege, ci și pentru a pute participa în mod activ la tractarea tuturor temelor.

Ofenbaia, 31 Martie 1903.

Vasile Gan,  
protopr., comisariu consist.

#### Convocare.

În virtutea circulariului Preaven. Consistoriului arhiepiscopale din 2 Ianuarie 1903 nr. 2 Școl., am onore a convoca pe toți p. t. învățători din cercul IX Zarand, la conferențele ce se vor ține în 23, 24 și 25 April st. v. în sala școlii noastre populare din Brad.

#### Programa:

1. Participarea la serviciul divin.
2. Deschiderea conferinței la 11 ore.
3. Apelul nominal și constituirea.
4. „Ingerul”, prelegere practică cu despăr. I, de Avram Giurgiu.
5. „Nașterea lui Moise”, prelegere practică, despăr. II, de Silviu Glava.
6. „Bunăvestirea”, prelegere practică, despăr. II, de Emanuel Popp.
7. „Samarinénul îndurat”, prelegere practică, despăr. III, de Petru Giurgiu.
8. „Primul articol al simbolului credinței”, prelegere practică, despăr. IV, de Adam Iezan.
9. „Întâia comunitate creștină”, prelegere practică, desp. V, de Petru Rus.
10. „Deprinderea elevilor la vorbire corectă și independentă”, de Mihail Stoia.
11. „Caligrafia în școlile populare”, de Romul Jurca și Iosif Tisu.
12. „Cari sunt cauzele, că după atâția ani de frecventare a școlii și după atâția ani de obligativitate a frecventării, se află întră credincioșii bisericii noastre încă un procent atât de mare de analfabeți, și că chiar dintră cei cari au frecventat școala sunt mulți, cari în viața practică neglija cu totul scrisul și cetitul, sau se feresc a arăta că știu scrie și citi, și cari ar fi mijloacele cele mai potrivite, pentru a delătura această stare de lucruri păgubitoare?” de Ioan German.
13. Împărțirea obiectelor de învățământ pe orele zilelor din săptămână pentru o școală cu 2 și 3 învățători, de Ioan German, George Jula și Pavel Lazar.
14. Alegerea comisiei care să propună distribuția temelor pentru conferința proximă.

Brad, la 4 April 1903.

Vasiliu Damian  
comisariu consistorial.

## NOUTĂȚI

Comitetul central electoral al comitatului Sibiu a ținut ieri în 23 April o ședință, în care s'au stabilit listele provisorii pentru alegătorii dietali pe anul 1904.

Dintră membrii români au luat parte la ședință numai dl Nicolae Ivan, asesor consistorial. Aflăm, că în unele comune mai ales în cercul electoral al Sebeșului și Cristianului, unde noi aveam până aici majoritatea alegătorilor, o mulțime de alegători români au rămas pentru anul 1904 afară din șirul membrilor. Așa spre pildă în orașul Sas-Sebeș, 16 români cari au fost în 1903 alegători, în 1904 au căzut din listă, fiind taxați cu dare mai puțină. Aici însă în locul celor 16 au intrat 19 alegători noi. În Poiana au fost în lista din 1903 19 alegători și din acestia au picat 39 sub titlu că plătesc dare mai puțină, fără să fi fost înlocuiți cu alți alegători. Aceasta e cazul cel mai nefavorabil. În Apoldul-românesc au picat 6 și au intrat numai 2, în Poplaca au picat 6 și a intrat numai 1, în Seliște au picat 5 și a intrat în locul lor 17 (cel mai favorabil cas). În Răhau și Sibiel au picat 5 și a intrat numai 1, în Rechita și Loman au picat câte 4 și au intrat numai câte 1 în loc. În Laz și Jina au

picat câte 2, au intrat 1. În celelalte comune cu puține excepțiuni a rămas numărul alegătorilor cel vechi.

Atragem atențiunea fruntașilor nostri din Poiana să cerceteze cum s'a putut, ca numărul alegătorilor să scadă în măsură așa mare, fără să fie înlocuiți cu alții, asemenea atențiunea celor din Sebeșul-săseș, să reclame din 5—15 Maiu în numele celor 16 cari au picat din listă — în fine atențiunea celor din Apoldul-român, Poplaca, Răhau, Rechita, Sibiel și Loman, ca să umele în rind, căci dacă la unul ori la altul i-s'a împuținat darea, de bună sâma, că darea a crescut la altul, și nu e bine să se reducă numărul alegătorilor, dat fiind, că după toate probabilitățile vom intra în viitoriu în luptele parlamentare și sortii de isbândă atârna de la zăul și interesul, care îl vor manifesta la satorirea listelor alegătorilor dietali.

† Șerban Cioran, paroh în Rășinari, după lungi și grele suferințe a răposat alaltăieri (22 April st. v.) în etate de 42 ani și în al 18-lea an al preoției și căsătoriei sale. În mormântarea i-se va face mâine la 11 ore a. m. în cripta familiară din cimiteriul din Rășinari. Îi plânge pierderea soției-sa Maria n. Mitrea, cu 6 ortani, familiile Cioran, Borcea, Todoran, Dancăș, Constantinescu, Rădulescu și Mitrea.

Hirotoniri. Înaltpreasfinția sa metropolitul a hirotonit azi întru diacon pe candidatul la preoție Ioan Stoicuța, ales paroh în Inuri (tractul Alba-Iulia). Mâine va fi hirotonit întru presbiter.

Planurile Casei Naționale se vor espune Duminică în 26 April a. c. st. n. în sala festivă a internatului școlii civile de fete a Asociațiunii, și se vor pute vedea de la orele 3—5 p. m. Intrarea liberă. Biroul Asociațiunii.

Hymen. Dșora Nimfodora V. Gabor din Certeșul-de-sus și dl Ioan Lupu, învățătoriu în Măgura, fidanțați.

Simplificarea stilului oficial. În legătură cu simplificarea administrațiunii publice ministrul-prezident Széll, ca ministru de interne a fost dat ordin, ca în scriptele oficiale atât oficiile cât și persoanele particulare să evite titlaturile și frazele de curtoasie. Urmând esemplul colegului seu, ministrul de culte și instrucțiune, Dr. Iulu Wlassics încă a dat autorităților și institutelor de sub jurisdicțiunea sa un ordin prin care le spune să evite în scriptele oficiale frazele de curtoasie și titlaturile bombastice, să nu mai întrebuințeze, „Kegyelmes Uram” în titlatura scriptei, ear în text când vine vorba de ministeriu să nu mai folosească frazele „magas ministerium”, „böles vezetése alatt álló ministerium”, etc.

Post de medic. Sub nrul 1773 pretorial și cu termin până la 10 Maiu st. n. e publicat concurs la postul de medic cercual în Jibert (pretura Cohalmului), la care aparțin comunele Jibert, Lovnic, Dombos, Mucundorf, Retzdorf, Telina, Visori (Szászváros-egyház), Hálmeag, Ticsușul-român, Crichalma, Covor și Dășora. Dotațiune 800 cor. salariu (dacă alesul va fi „Dr. medicinae” salariul e 1000 cor.), 140 cor. bani de cuartir, 396 cor. de la comuna Jibert pentru inspectarea măcelărilor, curarea bolnavilor săraci și inspectarea morților. Postul se va înregi deocamdată numai în mod provisor. Cererile concursuale sunt a se trimite la protopretorul Dr. Tompa în Cohalm (Kóhalom).

Asentările de nou amânate. După ce proiectul de lege despre satorirea contingentului de recruți, din cauza obstrucției kosuthiste nu a putut fi nici până acum votat și sancționat, ministrul de honveți a amânate de nou terminul asentărilor pentru anul acesta. În circulariul adresat în această privință autorităților concernente ministrul exprimându-și speranța, că amintitul proiect d'or va pute fi totuși votat și ridicat la valoare de lege într'un timp care să facă posibile asentările pe terminul de 2 Iunie—25 Iulie, re-ercă numitele autorități să pregătească pentru acest termin programul asentărilor.

Fabrica de sticlării din Szinóhánya, cea mai mare fabrică de acest fel în nordul Ungariei, Luni noptea a ars până n temelii. Paguba e circa 250 mii de corone.

Sarea comună — leac contra cancerului. Conform știrilor date din Londra, medicul militar Ross din Simla (India), în cursul studiilor făcute trei ani în spitalele de acolo asupra cancerului a aflat germeni de *sacharomice* atât în *sorcoma* cât și în *carcinoma* (cancer), ceea-ce demonstă, că din țesuturile atacate lipsia receruta cantitate de *chlor*. Ross a curat deci cu sarea comună pe bolnavii la cari a constatat lipsa chlorului, și a obținut la unii vindecare deplină, ear la alții ușurare mare a bôlei.

Nou protosincol. Preasfinția Sa episcopul Nicolae al Caransebeșului a hirotesit Marți întru protosincol pe ieromonachul Dr. Iosif T. Bădescu, secretariu crnsistorial și referent școlar la consistoriul diecesei Caransebeșului.

„Societatea comercială ungară” („Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság”) în ședința de Luni a direcțiunii a h' stărit urcarea capitalului social de la 2,400.000 corone la 5,000.000. În acest scop direcțiunea va propune adunării generale din 6 Maiu să emită 6500 acții în valoare nominală de câte 400 corone, rezervând acționarilor vechi dreptul de prioritate conform statutelor.

Tempestați și viscole mari. La ministeriul de agricultură au sosit aprôpe de prin toate părțile țării raporte despre pagube enorme, cauzate în pometuri, vii și sâmnături prin înghețuri, ninsori și viforul cel mare, despre care făcuserăm amintire în numărul de Joi cu privire la Budapesta și împrejurimi. În Nagyzsombat, de pildă, stratul de zăpadă a fost de 30 cmeiri; în Szepes-Richwald e ca în dricul ernii; în Rákri orcanul a rupt toți pomii și arborii; în Kéthely orcanul și gerul a nimicit viile; în Beő (comitatul Sopron) vântul a descoperit case și șuri, a smuls din rădăcini copaci puternici; era un orcan cum nici cei mai bătrâni săteni n'au mai ajuns; în T.-Szt.-Marton și preste tot în comitatele de la nord, de pe streșinele caselor atârna sloi de gheață, întocmai ca erna.

Brânză de Liptau — cu cartofi. La institutul chemie și pentru esaminarea articilor de traiu, din Budapesta, zilele trecute fiind supusă esaminării chemice o mare cantitate de brânză de Liptau și de unsore de găscă, s'a constatat că circa jumătate din cantitatea brânzei era nu brânză, ci cartofi (făină de cartofi amestecată în brânză veritabilă), ear „unsorea de găscă” putea fi ori ce altă bazaconie, numai unsore de găscă nu. Era un mixtum compositum din 50% unsore de pore, 45% ulei de cocus și numai 5% unsore de găscă.

Advertisare emigranților. Căpitana-tul polței din Budapesta prin un comunicat oficial face atenți pe cei cari intenționează să emigreze în Africa-de-sud, să nu emigreze acolo, deore-ce conform rapoartelor sosite la căpitanat referințele pentru lucrători sunt foarte nefavorabile. Îi face atenți totodată, că dacă totuși se vor hotări să meargă la Africa, să-și scotă de la poliție certificatul de călătorie, fiindcă în lipsa acestui certificat autoritățile africane nu permit nimănui debarcarea.

Intimpinare. Domnul George Bain, paroh în Nădăștia-interiôră, ne trimite o intimpinare mai lungă la cele scrise despre dsa, în raportul despre sinodul protopresbiteral de est-an din tractul Hunedôrei, publicat în numărul 35 al ziariului nostru. Regretăm, că fiind prea lungă și prea personală, nu o putem publica în întregime. Es-tragem deci din ea esența: În cazul singuratic despre care e vorba în raport, comitetul parochial și-a făcut datorința, ca în celelalte. Pe respectivul, care și-a adus faia la casă, pentru a fi soția nelegiuită a fiului seu, l'a dojenit, dar altă pedepsă nu i-a putut dicta, din cauza sârăciei. Comitetul „considerând, că respectivul este bătrân și neputincios, și că în familia sa nu este femee, care să suplinescă lucrurile aparținătoare femeii în economia casnică, etc. etc., regretând sêvșit fap rușinos, afară de dojana protocolară și îndrumarea a se grăbi cât mai curând cu cununia teciorului seu, — deocamdată altă pedepsă nu i dicteză”. Așa ne scrie dl Bain că a hotărit comitetul parochial. Luăm act, esprimându-ne dorința, ca intimpinările de felul acesta, ce ni-se vor trimite în viitor, se fie cât se pôte de scurte și obiective, pentru că nu cu personalități, ci cu înșirarea obiectivă a adevărurilor se lămuresc lucrurile.

Sfat bun. Cine voește să samene erbă frumoasă, i-se recomandă să cumpere amestecul de sêmênță de erbă „Promenade” sau „Insula Margareta”, care l' vinde casa de sêmênțe c. și r. de curte Edmund Mauthner din Budapesta. De 29 ani hfercă Mauthner sêmênța această pentru parcurile Budapestei și ale insulei Margareta.

Pe toți acei Preasfinți amici și cunoșcuți, cari din tristul incident al răposării neuitatului meu consoț, Ioan Popea, profesor gimnasial în pensiune, au binevoit a-și exprima condolențele și astfel au contribuit încâtva la alinarea suferințelor mele, — neputând mulțami fiește-cărui în parte, — îi rog pe această cale, să binevoiască a primi cea mai adânc simțită a mea mulțamită.

Brașov, 23 April 1903.

Maria Popea  
văduvă de profesor.



## Oficială.

Oficiile protopopești, cari încă n'au așternut *taxele noucununaților* pe 1902 și *discul metropolitan* pe 1903 sunt poftite să le așternă imediat, ca să se pōtă finaliza cât mai curēnd aceste 2 chestiuni; ear' oficiilor parohiale se atrage atențiunea asupra trimeritiei *discului din ziua de Florii*. Să nu întârzie nici un paroch a trimite în câteva zile rezultatul acestei colecte la oficiul protopopesesc, ca acesta fără multă întârziere să pōtă face în acest obiect raportul, ce i-se cere de la Venerabilul Consistoriu.

## Cărți și reviste.

„Cântările funebreale” pentru cor bărbătesc în 4 voci, de *Dimitrie Cunțanu*. Broșura cuprinde pe 19 pagine următoarele cântări: 1. „Românime multă cercată”, Imn, la mormântul *Marelui Andrei*, textul de *Z. Boiu*. 2. „Amin”, Troparele: „Cu duhurile dreptilor” și „Tu ești Dumnezeu, carele te-ai pogorât în iad”. 3. Tōte răspunsurile la *Ectenii*. 4. „In veci pomenirea lui”. 5. „Cu adevărat desertațiune sunt tōte”. 6. „Cu sînții odihnește Christose”. 7. „Venii fraților să dăm mortului sārutarea cea mai de pe urmă”. 8. „Sfinte Dumnezeu”. 9. „Plâng și mē tânguesc”. 10. „Aliluia” și Tropariul: „Cela ce cu adâncul înțelepciunii”.... la *Parăstase*. Aceste cântări, în broșuri legate, se pot procura de la librăria archidieceșană în Sibiu cu prețul de 2 corōne și 20 fil, plus porto postal nerecomandate 10 fil, recomandate 55 fil. On. Redacții ale ziarelor românești sunt rugate a reproduce acest anunț.

## PARTEA LITERARĂ.

### Un Molitvelnic manuscript.

— Notițe tipiconale. —

de *Gavriil Hango*, preot ort. român.

(Urmare)

Urmēză cetirea *Apostolului* (Pavel c. Tim.: „Fiule Timoteiu, adevărat cuvânt și toată priimirea destoinică”) și a *Evangheliei* (Mat.: „In vrēmea aceea trecând Is. decōlea vāzu un om șezind la o vamă del chema Math.”), apoi *Otpustul*.

„Aicea să socotească preutul de va vi destoinic să să pricească sntelor taine, atunci săl învețe mult și săl ierte pre el grāind: Fiule iartate Chs Dmzāu prenevāzut și eu, și așa cetēște Mltva ertāciunii: Dmzāu carele ai ertat pre Nathan” etc. „Iară de nu va fi destoinic a să pricești sntelor taine săi dai vrēme după putere cât să poată purta, ca să nu auzi ispāzitoriul grāind: amar voao cărturarilor și fariseilor, purtători orbi, că încārcați spre ōmeni sarcine grele — și nu lesne a le purta, iarā voi nici cu un deget nu vā atingeți de ēle; și după aceea învață pre ispōvādnic cu tōtā smerenia”. Urmēzā ear' o învățătură, mai lungă, cum se se ispitēscā omul de tōte pēcatele și cum se se pocășcā pentru-ca se se pōtă cumineca.

„Iară plininduși vrēmea pocāinfei cel ispōvādnic deslēgal cu aciastā Mltva: Mltve și miluitoriule Dmne, dulce iubitoriule de oameni, pentru îndurările tale ai tremis pre unul nāscut fiul tău în lume, ca să rumpā zapizul de păcatele noastre, să dezlēg: pre cei legați de păcate, și prādaților slobozenie să le dea, tu despoitoriule pre carele au venit iobul tău: imre: slobozil de legăturile ce zsc spre el cu darul tău cel bun și dāruește lui în toată vrēmea fără de păcat să să apropie de mārirea ta cu îndrāznoire și cu știință curată și a cēre de la tine mila ta cea bogată. Că să blgvi și să proslāvi prea cinstit și de mare cuviință numele tău, al tatălui și al fiului și al duhului svnt, acmu și puruea și în vēcii vēcilor, amin”.

„Altā Mltvā de ertarea ispōvādnicului: Biruitoru Dmnu nostru Is. Chs. Ucenicilor săi și Apłor au poruncit a erta pēcatele, de la carii și noi am luat aciastā destoinicie, pentru mila cea nespūsă, care putere ca aceea au dārui, acela singur ca săți erte toate cāte ai greșit în viața ta cu voe și fără de voe și cāte până întraciastā vrēme pārinților sufletești pentru reprimēșerea sau pentru uitarea nu leai ispōvādit, cu nemică pentru aceea să nu fi strāns în zua giudețului, ce toate să pte erte Domnul ca un bun și de oameni iubitoriu”. (Va urma).

## Prapori

din mătāsă damast, camgarn sau din pānză cernită se pot procura de la Librăria archidieceșană, mārimea, colōrea, cum și icōnele de pe prapori, după cum se comandă, prețuri solide, moderate, serviciu prompt.

In deposit se află la Librăria archidieceșană în Sibiu următorii 3 prapori: 1 lățimea 86 cm. lungimea 1'55 m. de mătāsă damast, grōsă, colōre roșie bordo înflorată cu franze de aur jur împrejur, pe o parte cu *botezul Domnului*, ear' pe cealaltă cu *Invierea* — costă cor 128.—. — 1 prapor de camgarn, colōrea roșie închisă, 160/120 cm. cu înălțarea și luarea de pe cruce, costă cor. 108.—. — 1 prapor de mătāsă damast, grōsă, fōrte fină 160/106 cm. provēdūt cu cruce de alamă masivă, cu globurile, prājină, ciucuri, franze de aur curat, fōrte imponent, pe o parte cu *Botezul Domnului*, ear' pe cealaltă cu *Intrarea în Ierusalim*, total cor. 240.—.

Iconele sunt pictate în ulei cu māna, pictură fōrte fină și durabilă.

## Vocabulariu portativ

german-magiar-român, magiar-german-român și român-german-magiar, de *Heinrich Schlandt*, prof. gimn. Prețul unei părți singuratice este 20 fil.; tōte trei părțile broșate la olaltă costă 60 fil., plus 5 fil. porto postal.

Librăria archidieceșană.

Nr. 266/903

[46] 3—3

## Concurs

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la șcōla gr.-or. din *Gârbova*, protopresbiteratul *Mercurea*, se scrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. 600 corōne din repartitie de la popor, fără nici o detragerē în favorul fondului cultural local.

2. 4 stāngini de lemne, din care are a se încălzi și șcōla.

3. Cuartir în natură.

Reflectanții la acest post au să și instrueze cererile lor conform normelor în vīgōre și să le înainteze oficiului protopresbiteral în *Mercurea* în termenul sus indicat.

*Mercurea*, 26 Martie 1903.

Avr. S. Pecurariu  
adm. prot.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractēză despre

## Conturbările în sistemul nervos și secșual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se pōte procura prin tōte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mārce postale o trimite franco *Curt Röber*, Braunschweig. [3] 15—88

## Idei pregătitoare în Pedagogie

de

Dr. *Petru Șpan*.

Prețul 3 cor. + 20 fil. porto.

Se pōte procura de la Librăria archidieceșană din Sibiu.

## J. PSEPHOFER PILULE DE CURĂȚIREA SÂNGELUI

De multe decenii sunt lățite aceste pilule preste tot locul și puține familii se vor găsi, la cari se nu se afle măcar o mică cantitate din acest escelent mijloc de casă.

De mulți medici au fost și sunt recomandate aceste pilule ca mijloc de casă, mai ales contra a ori-ce bōlă provenită din mistuire rea și constipație (lipsă de scaun), precum: conturbarea circulațiunii ferei, dureri de ficat, lānceșirea intestinelor, vēnturi, congestiune de sânge la creeri, hemoroide ș. a.

Prin însușirile lor de a curăți sângele au mai ales un efect admirabil la lipsa de sânge și bōlele ce rezultă din aceea, cum: anemie, dureri de cap nervōse ș. a. m. d. Aceste pilule depurative vindecă pe lângă aceea așa de domol, în cât nu causēză nici cele mai ușore dureri; prin urmare pot fi luate fără tēmă și de cei mai debili și chiar de copii.

Aceste pilule depurative se prepară singur veritabil în farmacia „la mērul imperial de aur” a lui *J. Pserhofer*, *Singerstrasse nr. 15* în *Viena* și costă o cutie cu 15 pilule 21 cr. v. a. Un sul cu 6 cutii costă 1 fl. 5 cr. La trimerirea anticipată a sumei costă împreună cu espediția francată 1 sul de pilule 1 fl. 25 cr., 2 suluri 2 fl. 30 cr., 3 suluri 3 fl. 35 cr., 4 suluri 4 fl. 40 cr., 5 suluri 5 fl. 20 cr., 10 suluri 9 fl. 20 cr. Mai puțin de un sul nu se pōte espeda.

NB. In urma lățirii lor mari, se imitēză aceste pilule sub cele mai diferite forme și numiri; rugām deci a cere espres pilule depurative de *J. Pserhofer* și numai acele au să se privēscā ca veritabil, a căror instrucțiune de folosire e provēdută cu subscriere proprie a lui *J. Pserhofer*, și cari pōrtă pe acoperișul fie-cărei cutii aceeași subscriere cu scrisōre roșie.

Din nenumărate scrisori prin cari mulțamesc consumenții acestor pilule pentru redobândirea sănēității după cele mai diferite și mai grele morburī, lāsām să urmeze aici numai câteva, cu observarea că fie-cine care a întrebuintat numai odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Stimate Domnule *Pserhofer*! Fiți buni și-mi mai trimiteți 15 suluri din neintrecutele *Dvōstre* pilule depurative cu ramburs. Și cu acēstă ocaziune Vē esprim mulțamita mea profundă pentru puterea miraculōsă a pilulelor *Dvōstre*. Semnez cu tōtā stima:

*Francisc Pawlistik*, Colonia, Lindenthal.

Hrasche 1. Flōdnik, 12 Septembrie 1887.

Stimate Domnule! Voia lui *Dzeu* a fost, se-mi cadă în māni pilulele *Dvōstre* și acum Vē scriu rezultatul: mē rēciseam în lehusie așa că nu-mi mai puteam isprāvi lucrurile, și de sigur aș fi deja mōrtă, dacă nu m'ar fi mātuit pilulele escelente ale *Dvōstre*. *Dzeu* se Vē binecuvinteze pentru acēsta de mi de ori. Eu am credință, că pilulele *Dvōstre* mē vor face deplin sănētōsă, cum au ajutat și altora.

*Teresia Knifie*.

Wiener-Neustadt, 9 Decembrie 1887.

Stimate Domnule! Vē esprim în numele mātusei mele de 60 ani cele mai sincere mulțamite. Ea a suferit 5 ani de catarrh cronic de stomac și bōlă de apă. Viata-i era un chin și se credea deja perdută. Din întēmplare capētă o cutie din escelentele *dv. pilule* depurative și s'a vindecat după o întrebuintare mai îndelungată a acestora.

Cu tōtā stima *Iosefa Weinzettel*.

**Lichior Bernhardin din plante de Alpi** de *W. O. Bernhard* în *Bregenz*. O sticlă 2 fl. 60 cr., 1/2 sticlă 1 fl. 40 cr., 1/4 sticlă 70 cr.

**Alifie americană pentru reumatism** cel mai bun mijloc la tōte suferințele reumatice: dureri de mēduva spinării, junghiuri, ischias, migrenă, durere nervōsă de dinți, de cap, de urechi, etc., 1 fl. 20 cr.

**Balsam miraculos englez a lui J. Pserhofer** 1 sticlă 50 cr.

**Balsam de degerături**, de *J. Pserhofer* recunoscut de mulți ani ca cel mai sigur remediu contra tuturor bōlelor cauate de ger, precum și pentru rāni fōrte vechi etc., 1 borcan 40 cr. cu trimerire franco 65 cr.

**Kola-Preparate de Stoll**, cel mai escelent mijloc pentru întārirea stomacului și a nervilor

**Elixir-Kola sau vin**, 1 lit. 3 fl., 1/2 lit. 1 fl. 60 cr., 1/4 lit. 85 cr.

**Balsam de guși a lui J. Pserhofer**, mijloc recomandat contra gușii, 1 flacon 40 cr., cu trimerirea francată 65 cr.

Afără de preparatele aci amintite se mai află gata tōte specialitățile pharmaceutice interne și externe anunțate în ziarele austro-ungare, și tōte articolele, ce nu se află în deposit, se procură la dorință prompt și eftin.

Trimerile prin postă se esecută cu cea mai mare grābire trimițēndu-se banii înainte, comande mai mari și cu rambursă.

**Apoteca la „mērul imperial de aur” J. Pserhofer, Viena I. Singerstr. 15.**

De veritabile sunt a se considera numai acele pilule, a căror îndrumări pentru folosire sunt provēdute cu numele *J. Pserhofer* și cari pōrtă același nume și pe acoperemēntul cutiei cu scrisōre roșie.

Scutite prin marcă și muștră înregistrată. Imitări se pedepsesc aspru

[34] 6—6